

۱- دوره ایران باستان چگونه به پایان رسید؟ با ورود سپاه اسلام به ایران و فروپاشی حکومت ساسانی.

۲- هنگام ظهور اسلام در شبه جزیره عربستان، **خسرو پرویز** بر ایران حکومت می کرد.

۳- خسرو پرویز دعوت پیامبر را برای قبول اسلام نپذیرفت. صحیح (*) غلط ( )

۴- اوضاع ایران در آستانه حمله اعراب چگونه بود؟

الف) رقابت در درون دربار ساسانی بعثت قتل خسرو پرویز به دست پسرش بیشتر شده بود.

ب) شورش فرماندهان روحیه سپاهیان را تضعیف کرده بود.

ج) مردم به دلیل وجود نظام طبقاتی، بی عدالتی و گرفتن مالیاتهای سنگین از حکومت ساسانیان ناراضی بودند.

د) زمینها و مزارع حاصلخیز بر اثر طغیان رودهای دجله و فرات از بین رفته بودند.

ه) قحطی و شیوع بیماری طاعون و وبا اوضاع را بدتر کرده بود.

۵- چه کسی فرمان حمله به مرزهای حکومت ساسانی و امپراتوری روم شرقی را صادر کرد؟ ابوبکر خلیفه اول

۶- در زمان خلافت **عمر** .. بخش اعظم ایران به دست اعراب مسلمان فتح شد.

۷- **نبرد قادسیه** را توضیح دهید؟ ارتش ساسانی در نبرد قادسیه از سپاه مسلمانان که دارای روحیه بالا و انگیزه بیشتری بودند شکست خوردند.

رستم فرخزاد فرمانده سپاه ساسانی کشته شد و مدتی بعد تیسفون پایتخت ساسانیان با غنایم بسیار به تسخیر سپاه اسلام در آمد.

۸- فرمانده ارتش ساسانی در نبرد قادسیه چه کسی بود؟ رستم فرخ زاد

۹- مسلمانان در چه جنگی ضربه نهایی را بر پیکر ارتش ساسانی وارد کردند؟ جنگ نهاوند

۱۰- آخرین پادشاه ساسانی که بود؟ و به دست چه کسی به قتل رسید؟ یزدگرد سوم بود و به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید.

۱۱- سلسله ساسانی چگونه سقوط کرد؟ ضربه نهایی بر پیکر ارتش ساسانی در نبرد نهاوند وارد شد، به طوری که یزدگرد سوم آخرین پادشاه

ساسانی دیگر نتوانست سپاهی را برای مقابله با اعراب گردآوری کند. پس از جنگ نهاوند شهرها و ولایات ایران یکی پس از دیگری به تصرف

اعراب در آمدند و سرانجام با ورود اعراب به خراسان یزدگرد سوم به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید و سلسله ساسانی پس از ۴۰۰ سال به

پایان رسید.

۱۲- چرا مردم حکومت ساسانی را برای مقابله با سپاه اسلام یاری نکردند؟ به دلیل ظلم های صورت گرفته از سوی حکومت ساسانی، مردم نه

تنها حکومت را برای مقابله با سپاه اسلام یاری نمی کردند بلکه پادشاه خود را نیز کشتند.

۱۳- مرکز خلافت امویان کدام شهر بود؟ شام

۱۴- اوضاع ایران در دوران خلافت امویان (بنی امیه) چگونه بود؟

الف) امویان حکومت را بر پایه خشونت و ظلم بنا نهاده بودند.

ب) اشراف و سران قبایل عرب بر بیشتر ولایات ایران حکومت می کردند.

ج) بنی امیه به قوم و نسب خود، فخر فروشی می کردند.

د) اقوام غیر عرب از جمله ایرانیان را تحقیر می کردند.

ه) ایرانیان اجازه نداشتند مقام و منصب مهم حکومتی داشته باشند.

۱۵- در دوران بنی امیه کدام امامان به شهادت رسیدند؟ امام حسن (ع) - امام حسین (ع) - امام سجاد (ع) - و امام محمد باقر (ع)

۱۶- چرا مردم ایران به مبارزه و مخالفت با حکومت امویان پرداختند؟ چون مردم ایران از ظلم و ستم و قوم گرایی امویان به ستوه آمده

بودند و از هر فرصتی برای مخالفت استفاده می کردند.

۱۷- مختار ثقفی در کجا و به خونخواهی چه کسی قیام کرد؟ در کوفه و به خونخواهی امام حسین (ع) و یارانش.

۱۸- عباسیان چگونه به قدرت رسیدند؟ در اواخر حکومت امویان آنها نمایندگانی به نقاط مختلف ایران از جمله خراسان می فرستادند و مردم را به قیام علیه بنی امیه و حکومت یکی از خاندان پیامبر (ص) دعوت می کردند، اما نمی گفت منظورشان چه کسی است ایرانیان مسلمان به ویژه خراسانیان دعوت آنها را پذیرفتند و سرانجام ابومسلم سردار ایرانی در خراسان قیام کرد و امویان را شکست داد و سفاح از خاندان عباسی را به خلافت رساند.

۱۹- خلیفه دوم عباسی که بود؟ منصور

۲۰- ابومسلم موفق شد امویان را شکست دهد و .. سفاح .. از خاندان عباسیان را به خلافت برساند.

۲۱- اقدامات منصور عباسی را بنویسید؟ الف) بنای شهر بغداد ب) به شهادت رساندن امامان شیعه ج) به قتل رساندن ابومسلم خراسانی

۲۲- کدام خلفای عباسی امامان شیعه را به زندان انداختند و به شهادت رساندند؟ منصور- هارون الرشید و متوکل

۲۳- آیا خلفای عباسی از ایرانیان برای اداره حکومت استفاده می کردند یا نه؟ توضیح دهید. بله، آنها برعکس امویان از ایرانیان در سمت های مهمی چون وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها استفاده می کردند، که البته بسیاری از آنان سرنوشتی تلخ و ناگواری داشتند.

۲۴- ایرانیانی که به خدمت عباسیان در آمدند چه سرنوشتی پیدا کردند؟ بسیاری از ایرانیانی که به خدمت خلافت عباسی در آمدند، سرنوشتی تلخ و ناگوار داشتند.

۲۵- منصور عباسی ناجوانمردانه .. ابومسلم خراسانی .. را به قتل رساند.

۲۶- برمکیان چه کسانی بودند؟ از خاندان مشهور ایرانی بودند که در زمان خلافت هارون عهده دار وزارت و حکومت ولایات بودند و نفوذ و قدرت فراوانی کسب کرده بودند.

۲۷- سرانجام برمکیان چه بود؟ هارون خلیفه عباسی بر آنها خشم گرفت و دستور داد آنها را از قدرت برکنار و زندانی کنند و به قتل برسانند.

۲۸- ضعف و تجزیه قلمرو عباسیان از چه زمانی شروع شد؟ در قرن سوم هجری، خلافت عباسیان رو به ضعف نهاد. در چنین شرایطی بود که به تدریج حکومت هایی در نقاط مختلف ایران شکل گرفت و تجزیه قلمرو پنهان و آغاز شد.

۲۹- نخستین ایرانی که به اسلام مشرف شد چه کسی و در کجا بود؟ سلمان فارسی در مدینه.

۳۰- نقش سلمان فارسی در جنک احزاب (خندق) چه بود؟ او پیشنهاد کرد برای دفاع از شهر مدینه خندقی حفر کنند.

۳۱- پیامبر (ص) در باره سلمان چه فرموده اند؟ سلمان از اهل بیت ماست.

۳۲- چند تن از یاران با وفای حضرت علی (ع) را نام ببرید؟ سلمان - مقداد - ابوذر و عمار

۳۳- حاکمان ایرانی یمن چه زمانی مسلمان شدند؟ در زمان رسول خدا به مدینه رفتند و به دین اسلام ایمان آوردند.

۳۴- ایرانیان چگونه به دین اسلام گرایش پیدا کردند؟ پس از درک پیام اسلام، داوطلبانه این دین را پذیرفتند.

۳۵- دلیل علاقه ایرانیان به اسلام چه بود؟ پیام اسلام برابری و برادری بود، این پیام برای مردم ایران که از امتیازات طبقاتی اشراف ناخشنود بودند، جذابیت فراوانی داشت. علاوه بر آن، اخلاق و رفتار پیامبر (ص) و امامان شیعه، نقش مهمی در علاقه مندی ایرانیان به دین اسلام داشت.

۳۶- چرا ایرانیان علاقه و ارادت خاصی به حضرت علی (ع) و فرزندان او پیدا کردند؟ چون آن حضرت در دوران حکومت خود هیچ برتری و امتیازی برای اعراب نسبت به غیر اعراب در نظر نمی گرفت.

۳۷- حضور کدام امامان بزرگوار در ایران، تاثیر زیادی بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام گذاشت؟ امام رضا (ع) و خواهرش حضرت معصومه (ع) و برادرش حضرت شاه چراغ (ع) و دیگر امامزادگان.

آذر ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۱۱

۱- کاربرگه شماره (۷)، نمودار علت و معلول را در کلاس انجام دهید.

۲- همفکری کنید و بگویید چرا خلفای عباسی آن گونه با ابومسلم و برمکیان، رفتار کردند؟

ابومسلم از نیت شوم آنان آگاه بود، لذا وجود او را مانعی بر سر راه قدرت خود می دیدند. خلفای عباسی عنوان تشریفاتی داشتند که نمی توانستند مستقیماً در اداره امور دخالت کنند و قدرت و نفوذ برمکیان به قدری افزایش یافته بود که باعث ترس و وحشت خلفای عباسی شده بود.

۳- روی نقشه، به قلمرو حکومت بنی عباس دقت کنید و بگویید شامل کدام سرزمین ها بوده است. دور شهری که مرکز خلافت بنی عباس بوده، خط بکشید.

ایران - عراق - ماوراءالنهر - عربستان و قسمت هایی از شمال آفریقا و جنوب اروپا بود.
پایتخت عباسیان: بغداد بود

۴- الف) به نظر شما شباهت های عمده حکومت امویان و حکومت عباسیان چه بود؟

ب) تفاوت آنها در برخورد با ایرانیان چه بوده است؟

شباهت: هر دو ظالم بودند و به ناحق حاکم شده بودند، حکومتشان مورثی بود و اشراف گرا بودند و هر دو با امامان و شیعیان دشمنی داشتند.

تفاوت: عباسیان در اداره امور حکومتی و وزارت و فرماندهی سپاه از ایرانیان استفاده می کردند. اما بنی امیه برای غیر عرب ها ارزشی قائل نبودند و آنها را تحقیر می کردند.

"خود را بیازمایید درس ۱۱"

۱- نتیجه هر یک از جنگهای زیر چه بود؟

نہاوند:

قادسیه:

۲- کدامیک از اقدامات منصور عباسی نیست؟

الف) بنای شهر بغداد ( )

ب) قتل خاندان برمکیان ( )

ج) به شهادت رساندن امامان شیعه ( )

د) به قتل رساندن ابومسلم خراسانی ( )

۳- ابومسلم خراسانی به دست چه کسی به قتل رسید؟

الف) منصور ( )

ب) هارون ( )

ج) متوکل ( )

د) برمکیان ( )

۴- کدام حکومت به قوم و نسب خود فخر فروشی می کردند؟

الف) امویان ( )

ب) عباسیان ( )

ج) سامانیان ( )

د) صفاریان ( )

۵- آخرین پادشاه ساسانی که بود؟

۶- "از خاندان مشهور ایرانی هستیم که در زمان خلافت هارون عهده دار وزرات و حکومت ولایات بودیم" نام خاندان ما چیست؟

۷- عباسیان با کمک چه کسی به خلافت رسیدند؟ و اولین خلیفه عباسی چه کسی بود؟

۸- اوضاع ایران در دوران خلافت امویان (بنی امیه) چگونه بود؟ (دو مورد)

۹- مختار ثقفی به خونخواهی چه کسی قیام کرد؟

۱۰- چرا ایرانیان علاقه و ارادت خاصی به حضرت علی^(ع) و فرزندانش پیدا کردند؟